

TOELICHTING OP DE ARTIKELEN

Artikel 2. Onderzoeksopdracht

Lid 1. In artikel 2 wordt het college opgedragen onderzoek te doen naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. Hierbij wordt een scheiding aangebracht tussen onderzoeken naar de doelmatigheid en onderzoeken naar de doeltreffendheid.

De onderzoeken naar de doelmatigheid betreffen onderzoeken naar de uitvoering van het beleid en het beheer van middelen. De uitvoering kan zich richten op de organisatie-eenheden en de bedrijfsprocessen. Hiervoor kan men kijken naar de gemeentelijke taken.

Lid 2. Om te verzekeren dat onderdelen van de gemeente op doelmatigheid worden onderzocht, verplicht het artikel dat jaarlijks een onderzoeksplan wordt opgesteld. De onderzoeken moeten daarentegen wel onderbouwd worden uitgevoerd. Onderzoeken vinden plaats, omdat er behoefte of noodzaak toe is. De onderbouwing zal moeten komen vanuit de risico-inschatting van de gemeente. De gemeente zal in moeten schatten op welke onderdelen van de bedrijfsvoering het risico t.a.v. doelmatigheid het hoogst is. Dit geldt overigens ook voor doeltreffendheid. Indien in enig jaar geen onderzoeken worden uitgevoerd, wordt dit door het college onderbouwd.

De onderzoeken naar de doeltreffendheid vinden plaats op basis van het in de programma's of paragrafen van de begroting geformuleerde beleid. Dit beleid kan gehele begrotingsprogramma's omvatten of delen daarvan. Ook kan het paragrafen van de begroting en jaarstukken of delen daarvan omvatten.

In de modelverordening is mogelijkheid opgenomen om de frequentie en het aantal onderzoeken te bepalen. De wetgever heeft niet willen beogen dat jaarlijks allerlei onderzoeken worden gedaan. Het is aan de gemeente om hier invulling aan te geven. Alles onderzoeken is uiteraard niet haalbaar en ook niet doelmatig. De behoefte en noodzaak enerzijds en de prioriteit anderzijds bepaald immers in hoeverre een onderzoek wordt uitgevoerd. Dit moet voortkomen vanuit een risico-inschatting van de gemeentelijke organisatie. In dat kader zijn in dit artikel geen aantallen en frequenties van uit te voeren onderzoeken opgenomen

Artikel 3. Onderzoeksplan

Lid 1. De beslissing wat te onderzoeken is aan het college. Het college stelt het onderzoeksplan vast. Vanzelfsprekend zal de raad willen weten wat de plannen zijn, en ook gelegenheid willen hebben om deze te bespreken.

Lid 2. Dit artikel benadrukt de relatie tussen de onderzoeken van de rekenkamer(functie) en de onderzoeken door het college. Het college zal dit in haar plan moeten toelichten.

Lid 3. Het onderzoeksplan moet een volledig beeld geven van de voorgenomen onderzoeken, zij het uiteraard nog globaal.

De onderzoeken in het onderzoeksplan worden per onderzoek uitgewerkt. In de verordening kan worden aangegeven wat in een onderzoeksplan in ieder geval moet worden opgenomen. De onderwerpen genoemd in het derde lid kunnen als volgt worden toegelicht:

- a. het object van een onderzoek wordt dusdanig omschreven dat duidelijk aangegeven is wat wel en niet onderzocht wordt; de zogenoemde afbakening van het onderzoek. Daarbij worden bij de doelmatigheidsonderzoeken duidelijk de scheidslijnen aangegeven ten aanzien van de te onderzoeken aspecten van de uitvoering van het beleid en beheer van middelen. Bij de doeltreffendheidsonderzoeken worden duidelijk de scheidslijnen met andere beleidsvelden aangegeven;
- b. de reikwijdte van ieder onderzoek strekt zich in beginsel uit over alle organen (raad, college), organisatie-eenheden en instellingen waarvoor de gemeente bestuurlijk verantwoordelijk is of waarvan de activiteiten geheel of in belangrijke mate door de gemeente worden bekostigd. De reikwijdte kan in het onderzoeksplan worden ingeperkt door het aangeven van het te onderzoeken tijdvak en de te onderzoeken organen, organisatie-eenheden en instellingen. De reikwijdte van onderzoeken moet van tevoren duidelijk worden aangegeven.

Aangegeven moet worden welk tijdvak wordt onderzocht en welke organisatie-eenheden en niet gemeentelijke instellingen bij het onderzoek worden betrokken;

- c. hier wordt aangegeven welke onderzoeksmethoden gebruikt zullen worden;
- d. een inschatting van de duur van het onderzoek, eventueel onderverdeeld in fasen;
- e. onderzoeken kunnen in opdracht van het college worden uitgevoerd door het ambtelijke apparaat (al of niet met inbreng van deskundigheid van derden) of door derden. Indien de ambtelijke organisatie de onderzoeken uitvoert, zullen in de onderzoeksopzet waarborgen dienen te worden ingebouwd, waarmee de onafhankelijkheid van de ambtenaren die het onderzoek uitvoeren worden gegarandeerd. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat functionarissen die in hun dagelijks werk betrokken zijn bij het onderzoeksobject geen deel uit mogen maken van het onderzoeksteam. De analyse en de aanbevelingen tot verbetering echter moeten zoveel als mogelijk onafhankelijk tot stand komen en uitgevoerd worden door functionarissen die niet in hun dagelijks werk betrokken zijn bij het onderzoeksobject;
- f. het doel van dit punt is om de doorlooptijd te bewaken en afspraken te maken over de vorm van rapportage.

Artikel 4. Voortgang onderzoek

De bedrijfsvoeringparagraaf van de begroting en jaarstukken dient inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering. Daarbij dient een relatie te worden gelegd met de inhoud van de programma's van de begroting en jaarstukken. Het ligt voor de hand om in deze paragraaf eveneens te rapporteren over de stand van zaken bij de interne onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur.

Artikel 5. Rapportage en gevolgtrekking

Lid 1 en 2 zijn overgenomen uit art. 213a GW, lid 2 en 3. Hierin wordt de communicatie met de gemeenteraad en de rekenkamer(functie) vorm gegeven.

Lid 2. Relatie met lokale rekenkamer(functie)

De controle op en de evaluatie van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en het beheer geschieden primair door de raad en het college. Daarnaast doen de lokale rekenkamers (of degenen die de rekenkamerfunctie vervullen) onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en het beheer. De rekenkamer kan op grond van het gestelde in artikel 213a Gemeentewet gebruik maken van de resultaten van de onderzoeken van het college. Ook kan de rekenkamer zondig een tweede oordeel geven, als ze van mening is dat over een bepaald onderwerp een onafhankelijk oordeel moet worden gegeven.

Lid 3. Met de instelling van de onderzoeken beoogt de gemeente de transparantie van gemeentelijk handelen te vergroten en de publieke verantwoording daarover te versterken. De bevindingen van de onderzoeken worden dan ook neergelegd in rapporten voor de raad, zoals voorgeschreven in artikel 213a, tweede lid, van de Gemeentewet. De rapporten dienen volgens artikel 197 tweede lid van de Gemeentewet te worden gevoegd bij de jaarrekening en het jaarverslag. Dat betreft uiteraard de verslagen die lopende het verslagjaar zijn afgerond. Dat sluit echter niet uit dat de raad, als hij dat wenst, de rapporten ontvangt zodra ze zijn vastgesteld.

Lid 4. Systematische aandacht voor doelmatigheid en doeltreffendheid impliceert ook het doel om te leren, om te denken over en te streven naar verbetering, daarom is in deze verordening opgenomen dat evaluatie en aanbevelingen voor verbetering onderdeel zijn van de rapportage, en dat zo nodig door middel van een plan van verbetering het vervolgtraject moet worden ingezet. De bedrijfsvoering is een zaak van het college. Het is dan ook het college dat maatregelen moet nemen tot verbetering. Het college moet een plan van verbetering opstellen en uitvoeren. Het plan van verbetering wordt uiteraard ook ter kennisgeving aan de raad gestuurd.